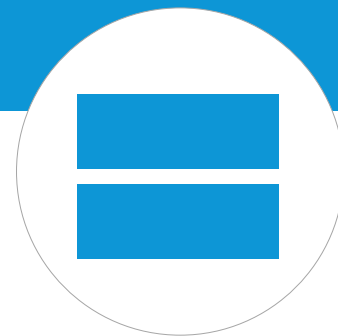

DOSSIER DE PREMSA

La concertada a debat

Reformes contra les desigualtats educatives des d'una mirada internacional i comparada

La Fundació Bofill urgeix a revisar l'actual regulació dels concerts educatius perquè accentua les desigualtats

- + Catalunya es troba entre els 7 sistemes educatius de l'OCDE amb un major pes d'educació concertada. Actualment, aquesta representa el 31,5% del total de la matrícula, percentatge que s'eleva al 54,4% a Barcelona ciutat.
- + La recerca internacional demostra que els models de provisió mixta (pública i privada subvencionada) com el català tendeixen a augmentar la segregació escolar i les desigualtats educatives. Una regulació pública eficaç és un primer pas necessari per reduir-les o compensar-les, com ja han fet altres països com Bèlgica, Xile o els Països Baixos.
- + A Catalunya, el decret que avui regula el sector concertat (de l'any 1993) és molt anterior a la Llei d'Educació de Catalunya (2009). La LEC apostava per una major integració, corresponsabilitat i equivalència de la xarxa pública i concertada, però aquests mínims per garantir un servei educatiu equitatiu i corresponsable no s'han assolit, ja que no han anat acompanyats del desplegament normatiu necessari.
- + A l'educació infantil de 2n cicle i primària, el sector públic matricula 2,1 vegades més alumnat estranger, 1,6 vegades més alumnat amb necessitats educatives de suport educatiu i 4,2 vegades més alumnat de baix nivell socioeconòmic.
- + La quota mitjana d'escolarització dels centres concertats a Catalunya és molt superior a la de la resta de comunitats autònomes. Algunes escoles concertades cobren quotes a les famílies d'entre els 500 i els 930 euros, xifres que no es corresponen en cap cas amb el potencial infrafinançament del sector concertat.

- + L'actual decret de concerts impedeix la planificació conjunta de l'oferta educativa, generant situacions de sobreoferta i segregació escolar. En l'actual context de davallada demogràfica i en què caldrà tancar grups, la corresponsabilitat en la distribució equilibrada de l'alumnat ha de ser un criteri prevalent en la presa de decisions.
- + Els convenis internacionals reconeixen l'obligació per part dels estats de garantir la llibertat d'educació, però aquest dret no comporta necessàriament l'obligació per part de l'Estat de finançar l'educació privada. Els concerts no són una subvenció a una activitat educativa sinó un contracte entre l'administració educativa i les escoles concertades per la provisió d'un servei públic. La regulació actual a Catalunya converteix els concerts en una subvenció sense definir-ne clarament els deures. L'autorització i renovació de concerts han d'estar supeditades a uns objectius d'equitat i de corresponsabilitat en l'escolarització de l'alumnat socialment desafavorit.
- + No és possible avançar cap als objectius d'equitat i qualitat del sistema educatiu sense una regulació adequada del sector concertat. Una regulació efectiva ha de garantir:
 - Que es condiona el finançament públic dels centres concertats a la seva corresponsabilitat en la lluita contra la segregació escolar i a la progressiva eliminació de quotes i contribucions familiars.
 - Un sistema més transparent de rendició de comptes financers. No poden destinar-se més recursos a l'escola concertada sense instruments de control i concertació veritable.
 - Una planificació conjunta de l'oferta de places del sector concertat i públic per avançar cap a majors nivells d'equivalència en la provisió educativa, reduir la segregació escolar i evitar situacions de sobreoferta.
 - Un model d'autorització, renovació i extinció dels concerts supeditat a les necessitats d'escolarització de cada zona i al compliment dels criteris de corresponsabilitat i gratuïtat per part dels centres.
 - Un mecanisme centralitzat de prioritització de sol·licitud i assignació de places escolars per eliminar les pràctiques informals de selecció dels alumnes per part dels centres, i garantir-ne una distribució equilibrada.
 - Una millora significativa dels sistemes de recollida de dades i monitoratge de la població escolar dels centres educatius, actualment molt deficitaris i insuficients per governar efectivament la xarxa del Servei d'Educació de Catalunya.

Dijous 19 de maig de 2022

Més d'una dècada després de la instauració del Servei d'Educació de Catalunya, **continuem amb un sistema educatiu clarament dualitzat entre la xarxa pública i la concertada.** Aquesta dualització és especialment evident i rellevant en l'àmbit de les desigualtats educatives i la segregació escolar.

En comparació amb el sector públic, **el sector concertat escolaritza, de mitjana, un percentatge molt inferior d'alumnat desafavorit des del punt de vista educatiu o social**, com ara l'alumnat beneficiari de beques menjador, l'alumnat d'origen immigrant o l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.

Diversos estudis han mostrat com **els sistemes educatius en què la provisió privada subvencionada té un pes important tendeixen a obtenir pitjors resultats en termes d'equitat, especialment pel que fa a la segregació escolar.** Aquesta relació entre la provisió privada subvencionada i les desigualtats educatives ha generat tensions i processos de reforma importants a molts països amb sistemes educatius de provisió mixta.

A Catalunya, el Pacte contra la segregació escolar de l'any 2018 i el context de debat que s'ha generat al seu voltant representen una oportunitat per **repensar la presència i el rol de l'escola concertada en el sistema educatiu català.** Tot i que el fenomen de la segregació escolar és complex i és el resultat de múltiples factors, diversos treballs han posat de relleu que el model de provisió mixta que caracteritza el sistema educatiu català afecta de manera important la distribució de l'alumnat entre els diferents centres educatius.

L'informe **La concertada a debat**, elaborat per **Clara Fontdevila, Antoni Verger i Adrián Zancajo**, analitza la regulació del model català de concerts educatius i el compara amb altres sistemes educatius en els quals el sector privat subvencionat té un pes rellevant sobre el conjunt de la provisió educativa a primària i/o secundària. Aquesta comparativa permet identificar aquelles dimensions de la regulació educativa en què el sistema català de concerts té marge de millora, especialment en clau d'equitat.

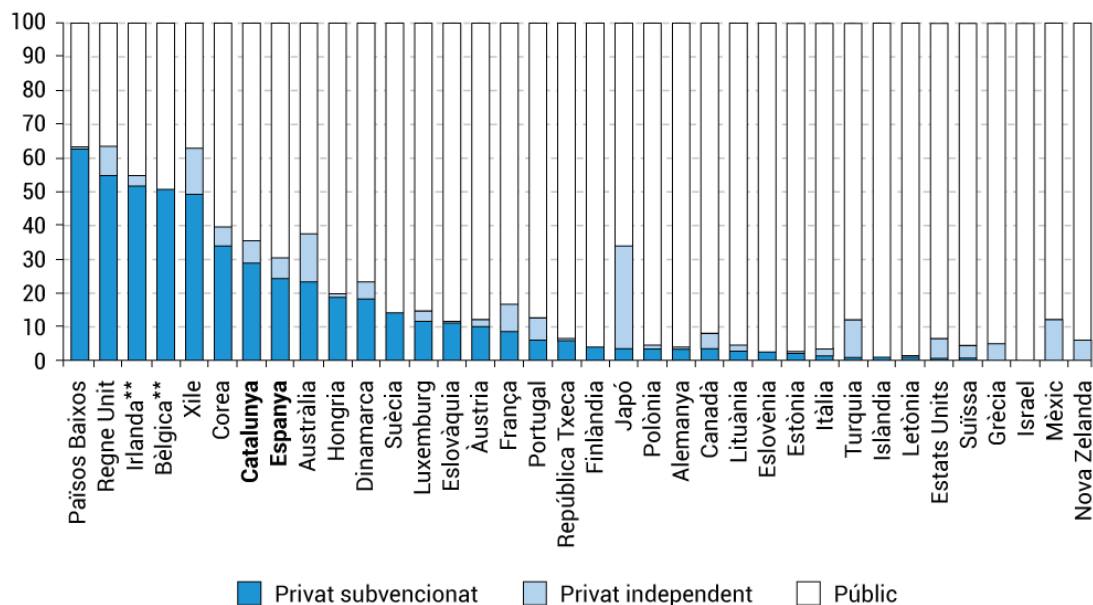
ELS REPTES DEL MODEL CATALÀ DE CONCERTS: REGULACIÓ OBSOLETA I DESIGUALTATS EDUCATIVES

L'educació concertada té un pes molt elevat a Catalunya.

Tot i que Catalunya no representa una excepció en l'àmbit del finançament públic a centres educatiu privats, és un dels països de l'OCDE on la matrícula en aquest sector representa un major percentatge (Gràfic 1), mentre que les escoles privades no subvencionades escolaritzen un volum de l'alumnat inferior a la mitjana dels països de l'OCDE.

- Segons dades del Departament d'Educació, el 30,7% de l'alumnat d'educació infantil de 2n cicle, el 30,8% de l'alumnat d'educació primària i **el 33,9% de l'alumnat d'ESO s'escolaritza en centres concertats**. Ara bé, el pes del sector concertat és molt superior en alguns entorns urbans com per exemple Barcelona, on la majoria de l'alumnat d'ensenyaments obligatoris s'escolaritza en centres concertats.
- A Catalunya **el percentatge de matrícula a escoles privades no concertades és molt inferior al d'altres comunitats autònomes** amb un nivell de desenvolupament econòmic similar (p. ex. Comunitat de Madrid o Comunitat Valenciana). En canvi, la proporció de centres concertats sobre el total d'escoles privades és comparativament més elevada. Aquesta situació demostra que **s'ha desenvolupat una política de concerts expansiva i no vinculada als objectius d'equitat i qualitat del sistema**.

L'evidència internacional mostra que **sense una regulació eficaç no és possible reduir o compensar els problemes d'equitat que es generen en contextos on l'educació privada subvencionada té un elevat pes** sobre la matrícula total.

Gràfic 1. Percentatge de matrícula d'alumnat de 15 anys al sector privat subvencionat, 2018.

* Dades provinents del PISA 2012 ** Dades provinents del PISA 2015

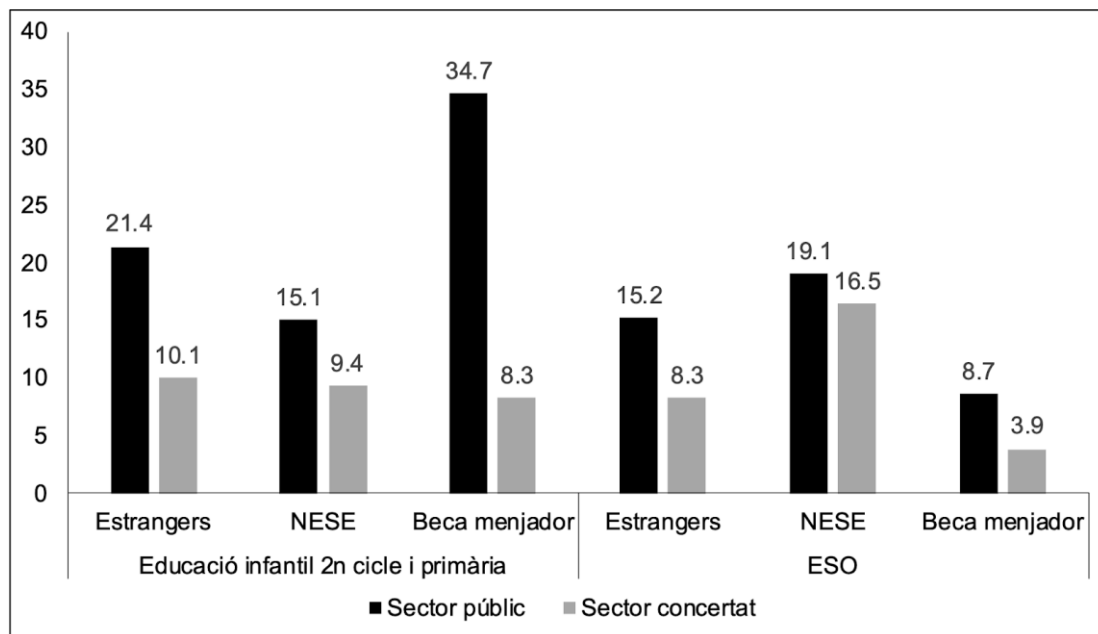
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades del PISA 2018.

Hi ha un elevat nivell de segregació i una elevada estratificació social entre el sector públic i concertat.

- Més d'una dècada després de la instauració de l'anomenat Servei d'Educació de Catalunya, continuem davant d'un sistema educatiu clarament dualitzat entre la xarxa pública i la concertada.
- Aquesta dualització és especialment evident i rellevant en l'àmbit de les desigualtats educatives i la segregació escolar (Gràfic 2).
 - Per exemple, a l'educació infantil de 2n cicle i primària, el sector públic matrícula 2,1 vegades més d'alumnat estranger, 1,6 vegades més alumnat amb condició NESE, i 4,2 vegades més alumnat de baix nivell socioeconòmic (receptor de beca menjador, en el cas de Barcelona) que el sector concertat.
 - Mentre que el sector públic representa el 66% de la matrícula, escolaritza el 84% de l'alumnat amb beca menjador. El sector concertat hauria d'escolaritzar més de 17.000 alumnes amb beca menjador per assolir una distribució equilibrada entre la xarxa pública i la concertada.

- El nivell de **corresponsabilitat del sector concertat en l'escolarització de l'alumnat més vulnerable és totalment insuficient**, i és necessari adoptar mesures que corregeixin aquest desequilibri.

Gràfic 2. Distribució de l'alumnat estranger, NESE i beca menjador segons titularitat del centre (%), curs 2019-20.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació i el Consorci d'Educació de Barcelona.

*Les dades relatives a l'alumnat amb beca menjador corresponen a la ciutat de Barcelona.

El sistema català de concerts està regulat per una normativa obsoleta que ens allunya dels principis d'equivalència, interès públic i corresponsabilitat.

El Pacte Nacional per a l'Educació (PNE) de l'any 2006 i, posteriorment, la Llei d'Educació de Catalunya (LEC), aprovada l'any 2009, van fer una clara aposta per avançar cap a una major integració de la xarxa pública i concertada, a través del denominat Servei d'Educació de Catalunya.

Aquest Servei d'Educació de Catalunya vol garantir “a totes les persones l'accés a una educació de qualitat i en condicions d'igualtat en els ensenyaments obligatoris i en els declarats gratuïts” (art. 42). A més, la legislació estableix com a principi vertebrador d'aquest servei la “responsabilització de tots els centres en l'escolarització equilibrada dels alumnes” (art. 43).

Aquesta aposta per la corresponsabilitat i l'equivalència no ha anat però acompanyada del desplegament normatiu necessari. Mostra d'això és **que gran part del marc legal que actualment regula el sector concertat, com per exemple el decret de concerts de l'any 1993, és molt anterior a l'aprovació de la LEC.**

Les aportacions econòmiques de les famílies representen un percentatge molt important del finançament del sector concertat.

- Segons dades recollides per l'Idescat, al voltant del **40% dels ingressos dels centres concertats provenen de contribucions realitzades per famílies** en concepte de serveis educatius i complementaris.
- Tot i l'elevada heterogeneïtat del sector concertat, la comparativa internacional posa de manifest que es tracta d'una **mitjana molt superior a la d'altres països** amb models de provisió mixta (Taula 1).
- La centralitat de les aportacions familiars no es pot deslligar de **la situació d'infrafinançament històric que pateix el sistema educatiu català**, i que es fa palès també en el sector concertat.
 - Tot i que el dèficit de finançament afecta tant a centres públics com a concertats, **l'actual finançament del sector concertat no permet cobrir les despeses bàsiques de l'activitat educativa de les escoles** que formen part d'aquest sector, de manera que una part dels costos d'escolarització d'aquests centres s'han de cobrir amb aportacions econòmiques de les famílies.
 - Segons l'informe Estudio de Precios de Colegios Concertados (juny 2021) elaborat per CEAPA i CICAIE, el valor de les aportacions familiars varia de manera significativa entre centres concertats, **arribant en nombrosos casos a superar amb escreix la diferència entre finançament públic i costos d'escolarització**. La quota mitjana d'escolarització dels centres concertats **a Catalunya és molt superior a la de la resta de comunitats autònomes**. Algunes escoles concertades cobren a les famílies quotes que oscil·len **entre els 500 i els 930 euros**, xifres que no es corresponen en cap cas amb el potencial infrafinançament del sector concertat. El cobrament de quotes respon més a una estratègia de diferenciació social que a la necessitat de cobrir un dèficit, **introduint barreres d'accés notables**.
- Aquesta centralitat de les contribucions familiars contravé directament el principi de gratuïtat dels ensenyaments obligatoris, alhora que suposa una barrera d'accés per molts grups socials i afavoreix, per tant, la segregació escolar.

Taula 1. Percentatge de recursos provinents de contribucions de les famílies segons reporten els directors al qüestionari de PISA.

	Privat	
	subvencionat	Públic
Austràlia	28,3	8,4
Comunitat francòfona de Bèlgica	5,4	3,3
Comunitat flamenca de Bèlgica	12,4	15,7
Xile	15,4	0,3
Dinamarca	27,2	1,8
França	31,2	1
Irlanda	8,7	3,1
Països Baixos	2,4	3,3
Suècia	0,2	0
Regne Unit	0,8	0,4
Espanya	17,3	5,1
Catalunya	33,4	14,7

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades PISA 2012 i 2018.

Els criteris i processos de programació educativa actualment vigents afavoreixen la generació de situacions de sobreoferta i de desequilibris en la distribució dels centres.

- Actualment, existeixen mecanismes diferenciats entre el sector públic i concertat en la planificació de l'oferta anual de places escolars. Mentre en el cas del sector públic l'administració educativa ajusta l'oferta de places amb anterioritat al procés de preinscripció escolar tenint en compte criteris de caràcter demogràfic i educatiu, en el cas del sector concertat els possibles ajustos es realitzen un cop coneguda la demanda de places de cada escola.
- Aquesta **capacitat reduïda de l'administració educativa a l'hora de determinar l'oferta de places del sector concertat** es tradueix en la generació de situacions de sobreoferta. Aquest és especialment el cas d'aquelles àrees on el sector concertat ha tingut històricament una major presència i s'ha aplicat una política de concertació molt expansiva, que ha generat **una important sobreoferta de places i que no necessàriament respon a les necessitats reals d'escolarització de les diferents zones**. Les dades corresponents als darrers processos de preinscripció a Catalunya mostren com el sector concertat presenta un nivell mitjà de sobreoferta del 16%.
 - Es tracta d'una situació que contribueix a reforçar dinàmiques de segregació escolar. L'excés de places escolars repercuteix negativament sobre la distribució equilibrada de l'alumnat i fomenta la competició entre centres educatius.

- Ahora, la falta d'homogeneïtzació dels processos de programació educativa impedeix avançar cap a una racionalització de l'oferta de places concertades en funció de les necessitats educatives i demogràfiques.

El protagonisme dels centres educatius en els processos d'elecció i assignació escolar és ineficient i pot donar lloc a pràctiques irregulars en els processos d'admissió.

- Malgrat que el sistema educatiu català disposa d'un sistema d'elecció escolar controlada, es continuen documentant **pràctiques encobertes o informals de selecció de l'alumnat**. Si bé aquest no és un fenomen exclusiu al sector concertat, es tracta de pràctiques que tenen major prevalença en aquest sector.
- Recentment, s'han fet alguns passos en la centralització del procés de preinscripció, ja que la presentació de sol·licituds ha passat a fer-se de forma telemàtica i no als centres educatius. Ara bé, el protagonisme dels centres educatius no s'ha eliminat completament, donat que la validació i baremació de les sol·licituds encara és responsabilitat dels centres educatius.
- Es tracta d'un procediment que no té cap valor afegit i que, en canvi, genera importants ineficiències, obre la porta a les pràctiques informals de selecció d'estudiants i **està a l'arrel de la desigual distribució de l'alumnat entre els centres educatius catalans**.

Existeix un buit d'informació sobre l'estructura i composició del sector concertat, així com un baix nivell de transparència financera.

- La informació sobre els centres educatius de la qual disposa l'administració educativa, especialment pel que fa a la composició social dels centres, és en general poc precisa i detallada. Aquestes insuficiències reflecteixen en bona part les limitacions del sistema de recollida de dades i dels instruments de monitoratge de la població escolar actualment vigents. Per exemple, actualment, no es recull de forma sistemàtica informació sobre el nivell socioeconòmic de les famílies, la nacionalitat dels progenitors o l'alumnat receptor de beca menjador, dificultant la possibilitat de dur a terme processos de planificació en clau d'equitat.
- En el cas del sector concertat, a aquestes limitacions cal sumar-hi el caràcter superficial i poc exhaustiu dels instruments de control i rendició de comptes financera. Un exemple de la falta de rendició de comptes financera és que els centres concertats han de presentar una certificació del Consell Escolar justificant l'ús del finançament del mòdul de concert utilitzat per cobrir despeses de funcionament, però sense detallar i justificar a quins conceptes s'ha destinat el finançament públic rebut. **Aquest baix nivell de transparència dificulta a l'administració educativa**

fer un seguiment adequat del compliment d'aquests centres amb el principi de gratuïtat.

- Així mateix, la falta d'informació que es deriva d'aquestes limitacions **dificulta actualitzar el valor del mòdul de concert de manera periòdica i segons estimacions acurades**, i ajustar el volum de recursos segons les necessitats específiques de l'alumnat de cada centre.

CAL UNA REGULACIÓ EFECTIVA DEL SECTOR CONCERTAT PER MILLORAR L'EQUITAT I LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA EDUCATIU

Sense una regulació adequada, els models de provisió mixta generen problemes d'equitat.

La comparativa internacional posa de manifest com les polítiques de provisió mixta tendeixen a desencadenar i/o reforçar dinàmiques de segregació escolar i estratificació social entre centres educatius, i a amplificar, per tant, les desigualtats educatives.

En els darrers anys, nombrosos països amb provisió educativa mixta han introduït canvis regulatius amb els quals intentar afavorir la cohesió social i l'equitat en el si dels sistemes educatius. **S'observa així una tendència internacional cap a un major control públic dels sistemes de provisió mixta.** Aquesta creixent publicació de la governança es fa per **afavorir la igualtat educativa i que el sector privat subvencionat s'alineï amb l'interès públic.**

- Es tracta de reformes que s'alineen amb les recomanacions realitzades per organismes internacionals com l'OCDE, la UNESCO o la Comissió Europea (xarxa Eurydice) amb l'objectiu de **millorar els nivells d'equitat i reduir les dinàmiques de segregació i estratificació social**, freqüents als models de provisió mixta.
- Hi ha tres dimensions de reforma clau per avançar cap a models de provisió mixta més igualitaris: 1) finançament i rendició de comptes, 2) entrada i sortida de proveïdors i 3) elecció escolar.
- Són nombrosos els països (Comunitats Flamenca i Francòfona de Bèlgica, Irlanda, Xile, Suècia o els Països Baixos) que **han iniciat processos de reforma** en una o més d'aquestes dimensions amb l'objectiu d'aprofundir en majors nivells d'equivalència entre el sector.

Tot i que el sistema educatiu català és un dels sistemes de provisió mixta on l'educació privada subvencionada té un major pes i major recorregut històric, i malgrat que el sistema

de provisió mixta genera importants desigualtats educatives, **Catalunya arriba tard a l'onada internacional de reformes a favor de l'equitat.**

Catalunya ha d'avançar cap a la governança pública del sistema educatiu. L'escola concertada rep anualment un mínim de 1.300 milions d'euros de fons públics per a la provisió del servei educatiu. Amb independència de la titularitat, el finançament és per a la gestió d'un servei públic i, per tant, ha d'exigir-se el compliment d'uns objectius públics de qualitat i d'equitat.

El concert educatiu no és una subvenció per al desenvolupament d'una activitat educativa sinó un model de provisió que ha de governar-se amb criteris de qualitat i equitat a nivell de sistema. Per aquest motiu, ha d'acompanyar-se d'exigències i regulacions que impedeixin que la diferent titularitat distorsioni els nivells de qualitat i equitat del sistema. Aquesta necessitat d'una major regulació no es planteja com una barrera a la diversitat de projectes pedagògics i educatius, sinó que té per objectiu **assegurar que tots els centres contribueixen als objectius d'equitat i a garantir el dret a l'educació de tot l'alumnat.**

PROPOSTES DE REFORMA DEL MODEL CATALÀ DE CONCERTS EN CLAU D'EQUITAT I EQUIVALÈNCIA

Un sistema de finançament dels centres concertats supeditat a la seva corresponsabilitat en la lluita contra la segregació escolar i a la progressiva eliminació de quotes i contribucions familiars

El sistema de finançament dels centres educatius és clau per:

- Assegurar que els recursos es distribueixen de manera equitativa en funció de les necessitats dels centres i, per tant, compensar situacions d'estratificació social entre escoles públiques i privades subvencionades.
- Impulsar als centres educatius privats subvencionats a assolir majors nivells de corresponsabilitat en l'escolarització de l'alumnat social i educativament més vulnerable.

Al dèficit de finançament del sistema educatiu català, s'hi suma una política de distribució dels recursos que no té en compte les diferències en les necessitats socials i educatives amb què s'enfronten els centres educatius i els seus alumnes. A més, **els mecanismes de finançament al sector concertat no s'han fet servir estratègicament per garantir la seva corresponsabilitat en l'escolarització de l'alumnat socialment desafavorit.**

Una política dirigida a millorar el finançament i la rendició de comptes ha de:

1. Supeditar qualsevol millora del finançament dels centres concertats a una major corresponsabilitat en l'escolarització de l'alumnat socialment desafavorit i amb dificultats d'aprenentatge, i al compliment del principi de gratuïtat

Cal establir un marc regulador que permeti vincular el finançament de les escoles del sector concertat a la seva assumpció d'una corresponsabilitat efectiva en l'escolarització de l'alumnat socialment més vulnerable, **exigint que escolaritzin a un percentatge similar al dels centres públics de la seva zona educativa.**

D'altra banda, és necessari distribuir els recursos segons el perfil socioeconòmic de l'alumnat i les necessitats dels centres implementant **un sistema de finançament per fórmula que ajusti els recursos que reben els centres educatius a les seves necessitats i nivell de complexitat.**

Qualsevol millora del finançament del sector concertat ha d'estar supeditat a l'aprovació d'altres mesures, com és **la supressió gradual de quotes per activitats complementàries i la prohibició d'altres tipus de contribucions familiars** (p. ex., aportacions a fundacions). L'existència de quotes, **que superen en molt el dèficit de finançament estudiat pel Síndic de Greuges**, implica grans desigualtats en el servei educatiu que proporcionen els centres i una barrera d'accés per a moltes famílies. **Genera, de facto, segregació escolar per raons socioeconòmiques.**

Per **assolir el principi de gratuïtat** caldria, en base a una estimació acurada del cost de la plaça escolar establir un calendari d'increment progressiu del mòdul econòmic per unitat escolar per aquells centres compromesos amb un escenari de gratuïtat en el curt termini. En canvi, **aquells centres que no es comprometin amb la plena gratuïtat, no només no es beneficiarien de l'increment del mòdul econòmic per unitat escolar, sinó que no podrien optar a la renovació del concert educatiu.**

2. Ampliar el finançament dels centres públics per tal d'enfortir l'oferta educativa i garantir-ne la qualitat

El finançament dels centres públics és insuficient per garantir una escolarització de qualitat especialment en entorns vulnerables. La millora del finançament del sistema educatiu ha de prioritzar l'ampliació de l'acció educativa dels centres que escolaritzen alumnat vulnerable per fer efectiva la gratuïtat i una educació al servei de la lluita contra la desigualtat educativa. El copagament educatiu, mentre no desaparegui, no pot generar greuges en la qualitat de l'educació que rep l'alumnat escolaritzat en el sistema.

Un sistema transparent de rendició de comptes financers que acompanyi el finançament del sector concertat

Un sistema de finançament dels centres concertats supeditat a la seva corresponsabilitat en la lluita contra la segregació escolar **requereix una regulació més exhaustiva i precisa pel que fa a les contribucions econòmiques de les famílies als centres educatius**. Per exemple, mitjançant l'establiment d'una relació dels conceptes pels quals els centres poden requerir aportacions econòmiques de les famílies, així com dels imports màxims que poden assolir.

Per tal d'assegurar que una millora gradual del finançament dels centres concertats es tradueix en l'eliminació efectiva de les contribucions familiars destinades a l'escolarització dels seus fills/es, **cal una millora significativa dels mecanismes de rendició de comptes financers dels centres privats concertats**, ja que actualment la informació amb la qual compta l'administració educativa és molt limitada.

3. Millorar la transparència pressupostària i rendició de comptes financera dels centres concertats

Algunes de les opcions de política encaminades a augmentar la rendició de comptes són:

- **Una plataforma única i centralitzada de pagaments** a partir del qual gestionar la totalitat de les aportacions familiars a les escoles (en concepte de material, sortides, menjador i altres serveis). Aquesta plataforma de pagaments hauria d'estar vigent fins que no s'assolís la gratuïtat total de l'educació tant al sector concertat com al públic.
- **Un sistema d'informació i auditoria** que permeti un major control públic dels ingressos i despeses en què incorren els centres concertats, millorant la qualitat de la informació financera de la qual disposa l'administració pública.

L'autorització i renovació dels concerts ha d'estar supeditada a les necessitats d'escolarització de cada zona i al compliment dels criteris de corresponsabilitat i gratuïtat per part dels centres

La regulació de l'entrada i sortida de proveïdors és un element cabdal de cara a millorar l'equitat del sistema educatiu, racionalitzar el pes del sector concertat, i la governança del sistema educatiu. El reforç de la planificació educativa permet a l'administració educativa determinar el volum d'oferta privada subvencionada i la seva distribució territorial. D'aquesta manera, s'atenuen situacions de sobreoferta i dinàmiques competitives entre centres educatius, a la vegada que s'introdueixen millores en l'eficiència del sistema.

El Decret d'Admissions aprovat recentment suposa un pas important en aquesta direcció. Alguns dels avenços més remarcables són el fet que dona més centralitat als criteris de planificació educativa, i que dota de més protagonisme a l'administració pública en la programació de les places escolars (p. ex. mitjançant les taules de planificació educativa, o l'article 27, referent a la necessitat de conjugar la demanda social amb 'els objectius generals de la cohesió social i la distribució equilibrada de l'alumnat amb necessitats educatives específiques').

Tanmateix, calen noves mesures per seguir avançant en aquesta direcció. En base a les tendències internacionals i a les característiques del sistema educatiu català, es proposen les següents accions en aquest àmbit:

4. Reforçar el pes dels criteris de planificació educativa en el disseny de l'oferta pública i concertada

A l'hora d'autoritzar i/o renovar els concerts, **cal que el Departament d'Educació tingui en compte les necessitats d'escolarització de la zona on s'ubiquen els centres educatius** (més enllà de la seva demanda) i evitar així situacions de sobreoferta que s'han demostrat propícies a dinàmiques de segregació escolar.

Cal doncs que l'autorització o renovació de concerts doni resposta a una falta d'oferta, garanteixi la distribució equilibrada de l'alumnat i no afecti negativament l'oferta pública de l'entorn. Aquestes decisions s'han de basar en criteris orientats a la reducció de la segregació escolar i a donar resposta a les necessitats d'escolarització del territori.

5. Establir criteris de corresponsabilitat i gratuïtat en l'autorització, renovació i revocació de concerts

Tant l'adjudicació com la renovació de concerts han d'estar supeditades al compliment d'uns criteris de corresponsabilitat en l'escolarització de l'alumnat socialment desafavorit o amb dificultats d'aprenentatge. Per exemple, mitjançant l'establiment de criteris relatius a la proporció d'alumnat NESE o resident a la zona educativa on s'ubica el centre.

Així mateix, **cal que els processos d'adjudicació i renovació de concerts assegurin que els ensenyaments s'ofereixen en condicions de gratuïtat**, i que el cost de les activitats sufragades per les famílies (sortides, colònies, etc.) no opera com a barrera econòmica ni implica una diferenciació social respecte altres centres de la zona.

L'autorització i renovació de concerts hauria d'estar **condicionada a l'existència de mesures orientades a garantir un accés equitatiu a les activitats complementàries**, a les activitats extraescolars i als serveis escolars per a l'alumnat socialment desafavorit.

Cal, també, preveure i establir mecanismes per la sortida del sistema de concerts d'aquells centres que no es vulguin adherir als principis de corresponsabilitat i gratuïtat.

6. Blindar la prohibició de pràctiques de selecció i segregació d'alumnat per raó de gènere

Si bé la selecció d'estudiants està formalment prohibida i no es permet la discriminació en base a condicions personals o socioeconòmiques de qualsevol tipus, **alguns centres concertats estableixen diferències en l'accés per raó de gènere**. Es contravé així el principi de coeducació fixat per la legislació tant catalana com estatal, en què s'estableix que l'escolarització mixta ha de ser objecte d'atenció preferent (LEC) i que els centres finançats amb fons públics no separin a l'alumnat per raó de gènere (LOMLOE).

Cal apuntar en aquest sentit que el 2020 es va fer l'intent de retirar els concerts educatius als centres d'educació primària que no compleixen amb el principi de coeducació; i recentment s'han anunciat mesures similars en les etapes d'infantil, secundària i estudis post-obligatoris. Ara bé, la cobertura jurídica d'aquestes decisions és, a data d'avui, incerta; de fet, i pel cas de les escoles de primària, la mesura ha estat suspesa cautelarment pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

A fi d'assolir un horitzó d'equivalència, **cal impedir la continuïtat d'aquestes pràctiques, condicionant la renovació dels concerts educatius a l'adopció d'un model d'educació mixta**.

7. Facilitar els procediments d'integració de proveïdors al sector públic, així com mecanismes de sortida del sistema de concerts i incorporació a la xarxa privada independent

El marc regulatiu actual **ofereix als centres concertats la possibilitat d'integrar-se a la xarxa de titularitat pública**. Aquesta mesura pot contribuir a reforçar el control públic pel que fa als processos d'admissió o el compliment del principi de gratuïtat, alhora que ofereix a les escoles concertades la possibilitat de donar continuïtat al seu projecte educatiu (donat que l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres és afavorida per la LEC i els decrets que se'n deriven) en una situació de major estabilitat.

Si bé aquesta possibilitat està contemplada en el marc regulatiu vigent, **cal que el Departament d'Educació estableixi convocatòries obertes amb periodicitat fixa** (sense excloure la possibilitat que se'n puguin convocar d'extraordinàries), i donant informació tan detallada com sigui possible pel que fa als criteris tant d'acceptació com de denegació de les sol·licituds.

També s'ha de contemplar la possibilitat que **aquells centres concertats que vulguin mantenir alts nivells d'autonomia i/o projectes educatius que representen un cost econòmic elevat s'integrin a la xarxa privada independent**. S'haurien doncs de revisar

els procediments per agilitzar canvis en la modalitat de provisió dels centres, i perquè aquests es puguin implementar al marge de la durada del concert.

L'oferta de places del sector concertat s'ha de planificar conjuntament amb la dels centres públics per avançar cap a majors nivells d'equivalència i evitar la segregació

La planificació conjunta l'oferta de places dels centres sustentats amb fons públics és un element cabdal si es pretén avançar cap a majors nivells d'equivalència, així com millorar l'efectivitat de la planificació educativa a l'hora de combatre els processos de segregació escolar.

8. Fer efectiva l'equiparació de la planificació anual de places escolars entre el sector públic i el concertat

Tot i que el nou Decret d'Admissions ha avançat en una regulació que permet l'homogeneïtzació dels processos de planificació de places escolars del sector públic i concertat durant el període de preinscripció, cal assegurar que aquest canvi s'implementa de manera efectiva i implica una transformació de la pràctica administrativa, i que les taules locals de planificació responsables de la seva aplicació disposen del suport, capacitat i informació necessària.

Fins al moment, els dos processos de preinscripció escolar realitzats després de l'aprovació del Decret d'Admissions **no han fet efectiva la planificació conjunta de l'oferta educativa pública i concertada**. Consegüentment, mesures de planificació com el tancament de grups afecten de forma esbiaixada a la xarxa pública. Cal que l'administració educativa planifiqui el disseny de l'oferta de places de manera coordinada entre el sector públic i concertat (p. ex. tancament de grups o reducció de ràtios) abans de l'inici del procés de preinscripció.

La davallada demogràfica obliga a preveure el tancament de línies i grups en els propers anys. Els criteris pels quals cal decidir quants grups i on s'han de tancar han de prendre en consideració els següents elements:

- No afeblir el pes de la xarxa pública en el conjunt del sistema.
- Revertir en la mesura del possible l'excés d'oferta concertada en alguns municipis on hi tenen una representació superior a la mitjana del país.
- Vetllar per sostenir les escoles de proximitat que garanteixen servei educatiu en el territori.

- Prioritzar criteris d'escolarització equilibrada i lluita contra la segregació, tancant grups en centres a menor nivell de corresponsabilitat en la matrícula d'alumnat vulnerable.

Reduir la discrecionalitat dels centres educatius en matèria d'admissions

Un àmbit de regulació clau en la promoció d'una agenda d'equitat en sistemes de provisió mixta està relacionat amb els processos d'elecció escolar. Davant la constatació que el grau d'autonomia dels centres privats subvencionats sobre l'admissió d'estudiants **està a l'arrel de dinàmiques d'estratificació social i segregació escolar**, s'aposta cada vegada més per l'aplicació de mesures orientades a reduir la discrecionalitat dels centres educatius en matèria d'admissió, i a equiparar els sistemes d'elecció i assignació escolar utilitzats per centres públics i privats subvencionats.

Aquestes mesures tenen un potencial important per **corregir dinàmiques d'auto-exclusió per part de les famílies socialment més desavantatjades, així com erradicar les pràctiques selectives** dutes a termes pels mateixos centres educatius.

Si bé el sistema educatiu català ja disposa d'un sistema d'elecció escolar controlada i d'una elevada integració de la xarxa pública i concertada en aquest àmbit, **continuen observant-se limitacions rellevants en el sistema d'assignació de places**.

Tenint en compte les particularitats del cas català, però també a les tendències internacionals identificades en l'estudi, **es proposen les següents mesures**:

9. Reforçar la centralització de la gestió del procés d'elecció escolar

Cal impulsar la **instauració d'un mecanisme centralitzat de prioritització de sol·licituds i assignació de places**, eliminant, per tant, el protagonisme dels centres en el procés de baremació i validació de sol·licituds de preinscripció.

Així mateix, seria important **establir punts de connexió públics per a aquelles famílies que no disposen d'equips informàtics o de competències digitals** per fer servir el portal de preinscripció telemàtica.

Aquestes mesures són rellevants per evitar que siguin els mateixos centres educatius els qui operin com a principal centre de suport i acompanyament a les famílies en el procés d'elecció de centre, i **reduir les possibilitats que les escoles puguin desenvolupar pràctiques de selecció encoberta**.

Alhora, aquestes mesures **millorarien l'eficiència del procés i es reduiria la càrrega administrativa extraordinària que actualment assumeixen els centres educatius** durant el període de preinscripció.

Per gestionar correctament el sistema és necessari disposar de dades sobre la població escolar i millorar el sistema d'identificació i monitoratge de l'alumnat

L'absència d'un sistema de monitoratge pot donar lloc a un seguiment poc sistemàtic del grau de compliment amb els principis de corresponsabilitat i gratuïtat, basat en indicadors ad-hoc, i activat únicament en el moment de la renovació del concert educatiu. Això impediria una detecció precoç dels possibles incompliments, reduint el marge d'intervenció de les autoritats educatives

10. Millorar i reforçar mecanismes de monitoratge i avaluació de la població escolar

Actualment, la informació de la població escolar amb la qual compta l'administració educativa és molt limitada, especialment pel que fa als centres de titularitat concertada. Aquesta falta d'informació redueix la capacitat del Departament d'Educació per establir mecanismes d'autorització i renovació dels concerts o sistemes de finançament que responguin de manera efectiva a criteris d'equitat i lluita contra la segregació escolar.

Perquè això sigui possible, **cal que el Departament d'Educació millori significativament els sistemes de recollida de dades i monitoratge de la població escolar** dels centres educatius, actualment molt deficitaris. És necessari disposar d'informació sobre qüestions com el nivell educatiu i ocupació dels progenitors, llengua parlada a casa, el nivell d'ingressos familiar per detectar l'alumnat amb desavantatge socioeconòmic i educativa. Aquesta millora ha de permetre que tant els centres com l'administració disposin d'informació més detallada i actualitzada sobre la composició escolar dels centres i les necessitats de l'alumnat.

Educació per canviar-ho tot